

HONDARRIBIA

54 Zenbakia
UDAL
EUSKARA-KONTSEILUA
1994-Ekaina
100 pta.

San Juan
San Juan heldu da ...

AURKIBIDEA

- 2 EDITORIALA
- 3 HERRI GIROA *Ane Muñoz*
- 8 KOLABORAZIOA *Bertso Eskola*
San Isidroak
- 10 KIROLAK *Ane Muñoz*
- 14 GAZTERIA *Ane Muñoz*
- 16 BLAGAN *Txomin Sagarzazu*
Hondarribiko Toponimia
- 20 ARRANTZA *Mikel Sagarzazu*
Bolantak ez dira itxasorako eginak
- 21 SUKALDARIEN TXOKOA *Klink Elkarte*
- 23 DEMOGRAFIA
- 25 KOLABORAZIOA *J. A. Letamendia*
"San Juan goizeko Lamiak"
- 27 DENBORA PASA
- 30 ZER, NON ETA NOIZ

Paper ekologikoz egina (klororik gabea).

HONDARRIBIAK ez du bere gain hartzen aldizkarian adierazitako esanen eta eritzien erantzunkizunik.

EDITORIALA

SAN JUAN,

SAN JUAN HELDU DA

SORGINAN BEGIA

GALDU DA

GALDU

GALDU

GALDURIK

TXARRAK HARONTZ

ONAK HONONTZ

BIBA SAN JUAN

Herriko esakera zaharra

Argitaratzailea: Udak Euskara-Kontseilua

Kolaboratzaileak:

J. A. Letamendia, Ane Muñoz,
Txomin Sagarzazu, Mikel Sagarzazu,

Inprimategia, Fotokonposizioa eta Maketazioa:

Gráficas Anaka
Avda. Letxunborro, 61 - Irun
Tel.: 618090 / Fax: 619103

Legezko gordailua: S.S. 122/86

PREZIOA
100 pezeta

San Juan Sua

Udararen helduerarekin batera, urtero bezala hil honen 23an San Juan bezpera ospatzeko prest gaude hondarribiarrak. Sumetarik altuena zeinek lortuko ote norgehiagoka ibili ondoren, txikitatik ezagutu dugun jai honi ez diogu beraz, aurtengoan ere kale egingo.

Dagoeneko hasi zaizkigu bada, auzoetako gaztetxo eta ez hain gazteak ere, etxeko zoko guztietatik traste zahar eta erabiltezinak bilatzen. Paper mordoa dela, pipiak jandako egurrezko altzari hondatu eta zaharrak, zenbaitek arropa ere bilduko du, eta guztiaz mendiska bat eginez, belarrezkoa beharrean zurezkoa den meta eginez alegia, handiena lortzeko norgehiagoka arituko gara auzo batekoak zein bestekoak ere. Egia esan, hango zein hemengoek eraikitako urteroko sumeta izugarritzkoa izan ohi denik ezin dugu ukatu.

Dena den, eta gehientsuenok gure etxerik gertuen dagoen sute edo sumetara joateko ohitura badugu ere, bada Hondarribian urtero ospatzen den San Juan bezperako sumeta nagusi edo ofiziala deiturikoa.

Sumeta nagusi hau gehienetan Harma Plaza erdian jarri ohi den arren, aurtun Zumardian ospatuko dela adierazi du Udalak, Harma Plazako obrak guztiz amaitu gabeak baitira oraindik. Bertan, aurreko urtetako ohiturarekin jarraituz, euskal dantzek eta trikitixek, beste ekintza batzuren artean, girotuko dute azkenik erretzeari ekingo zaion sumeta. Bai eta inguru guztia animatuko ere.

Jai polit honekin behin eta berriro ere disfruta dezagun guztiok, bada, udarari ongietorria emanez, eta tradiziozko ospakizun honek ere urteko arratsik argitsuenean guztiak bil gaitzala, beraz.

Hondartzan Bandera Urdina aurtun ere

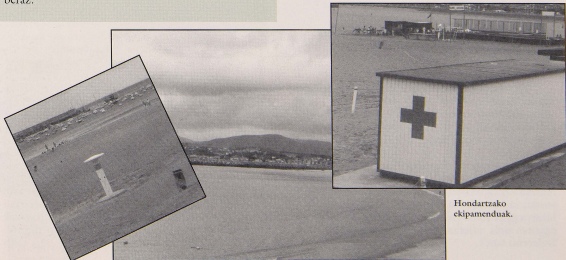
urteko urtean bezala, ikusmin handiz itxaron dugun bandera Urdina lortu du Hondarribiko gure Hondartzak aurtun ere. Uraren kalitateari dagokion bandera da hau, gure hondartza bustitzen duen ura egoera onargarrian dagoela adierazten duen sinbolua izanik.

Turisten aldetiko erakargarritasun handiagoa ere ziurtatzen duen bandera honez gain, iazko zerbitzu berberak dira Hondarribiko hondartzan jadanik martxan jarri direnak: hala nola, 93.eko udan lehen aldiz bertan izan zen JOLASKI, aurtun ere, bertako zenbait gaztek jarri duten koloredun bolatxo betetako pisinarekin, bai eta ohe elastiko ederrez ere gozatu ahal izango dugu uda honetan berriro ere.

Aldi berean, urteroko KLUB TINTIN berbera, begiraleak, piszina eta kolunpioekin, ohizko ikastaroak eskainiz datozkigu. Baita ere, helatu edo izozki postuak eta Gurutze Gorriko sokorristak bertan izango dira.

Eta azkenik, iazko urgaineko sare-barrera zulatuta eta zenbaitetan zakar zein marmoka edo medusak itsas ertzerantz hurbiltzea ekiditeko gai izan ez zenez, sare berria ekarri da aurtengoan. Hain zuzen Pasaiaiko enpresa batena da, itxuraz behintzat kalitate hobegoko sarea izanik.

Kofradiak bere aldetik, urtero bezala ertz inguruan bi arrantzale jarriko ditu, ur gainean gelditzen den zikinkeria handiena behintzat bote batetik garbitzeko.

Hondartzako ekipamenduak.

Hondarribiko Ikastolako txikiak, Satarkan.

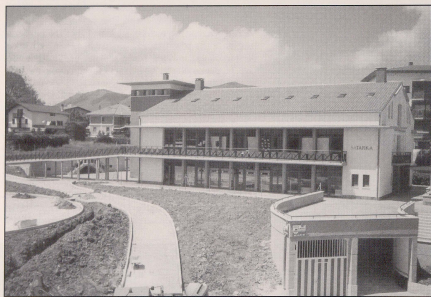
Hilabete gutxi iraun dituen eraikuntza lana amaitu eta berehala pasa dira SATARKA edifizio berrira Puntalean eta Harma Plazan banatuta zeuden Hondarribiko Ikastolako haur txikiak.

Sei urtetik beherako 140 bat haur euskaldun biltzen dituen Hondarribiko ikastolako SATARKA eraikina martxan dago jadanik. Torralba zeneko lurretan kokaturiko edifizio berri honetan, azken urtetan puntalean izan den Satarka haurtzaindegian eta Harma Plazako ikastolan ere biltzen ziren haur eta irakasleak bilduko dira hemendik aurrera.

Izan ere, aspaldian Ikastolak bai baitzuen sei urtera bitarteko ikasle guztiak eraikin berean biltzeko asmoa, helburua bete ahal izatea amets hutsa zirudien arren. Horrela, duela zenbait urte Bottikaz ezagutzen dugun lur zati handia erosi zuen Ikastolak. Lur zabal eta ederra zen hura, baina ez zen bestalde haurrentzako erosogia, izan ere, hirigunetik urrun samar baitago aipaturiko lurra.

Orduan, Udalarekin tratu bat egitea izan zen Ikastolak emandako hurrengo pausoa, ondorengo akordioa iristea lortuz. Alegia, Bottikaren truke Torralbako lurrak eskaini zizkion Udalak Ikastolari, baten abantailak bestearenarekin nolabait orekatuz; lur zati hura handiagoa bazen ere, gaur egun SATARKA ikastola bihurtu denak, kokapen eta erosotasuna zituen aldeko.

Beraz, duela hilabete gutxi eraikuntza lanetan hasi, eta martxora aldera, Harma Plazatik eta Satarkatik traste guztiak atera eta ikasle guztiak edifizio berrira pasatu ziren andereño, maisu edo irakasleak. Bai eta guztiak bertan berehala etxean bezain gustora aurkitu ere!

Zentzu guztitan bertako ikasle diren haurrentzako egokitua izan den etxe handi eta polit honetan, zero urtetik sei urtera bitarteko ikasleak arituko dira hain zuzen, ondoren Baserritar Etorbidean kokatua dagoen BORDARI Ikastolara pasatzeko.

Etxe goxo, txukun eta batipat eroso den SATARKA ez da bestalde goizetik gauera, bapatean sortu; izan ere, eta nahiz eta eraikuntza lanak luzaroegi ez iraun, aspaldian hasitako proiektuaren emaitza dela adierazi digu bertan lanean dabilen andereño batek.

Une guztietan haurren gurasoen laguntza mesedegarri eta ezinbestekoa izan dela azpimarratu nahi duten bertako irakasleek, askoz ere lasai eta erosoago burutu dezakete beren lana orain, eta haurrak ere izugarri kontent daudela argi ikus daiteke bertara hurbilduz gero.

Hiru solairuko etxean, ez dira ez haurtxo hauek inola ere galduko. Izan ere, margo ezberdineko paretan bitartez, eraz jakin baitzekakete guztiak beren gela zein solairuri dagokion. Behean adibidez, arrosaz margoturiko paretak hiru urte bitarterako haurrak biltzen diren solairuan gaudela erakutsiko digute. Solairu honetan, jaioberritik urte baterako

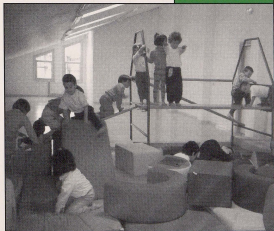
haurrentzako seaskak egoteaz gain, badira koxkortxeagoentzat lokuluxkarako litera eder eta goxoak, bazkalondoan bertan etzan eta goxo goxo lotan jarduten diren haurrak bat baino gehiago izanik.

Haurren neurria eginiko arraska politak, zenbait komun txikirekin batera, oso komuna eder eta erosoak osatzen dituzte, txikientzat adibidez ikasgela barruan egonik komuna.

Errekreo garaia, amesturiko ipuin batean sartzea da haurrentzat; atzekaldean dagoen jolastoki eder eta handian biltzen dira guztiak, handi eta txiki, bihurri eta zintzo.

Lehen, zerbitzu guztiak ezin baziren edizio berean garatu, aipatu berri dudan jolastokia, edota besteak beste psikomotrizitateko gela Gipuzkoa Plazan baitzegoen, badu oraingo SATARKA ikastolak honetarako egokitua izan den gela handi eta ederra.

Esan bezala amaituta dagoen SATARKA ikastolak, badu azkenik, datorren ikasturterako gehituko zaion zerbitzurik: besteak beste, maila guztietako haurrentzako moduko jangela egongo da bertan, eta beraz ez dute hurrek eguerditan orain arte bezala "handien ikastolara" joan behar izango.

Psikomotrizitate gela

Hondarribiko Postal Zaharren Erakusketa

Hondarribiari buruzko postal zaharren bildumarekin, datorren hilabeterako erakusketa interesgarria antolatu du Udalak. Hau da, Uztailko hamabostaldi oso batean zehar ospatuko den erakusketa. Bertan, postal zaharrez gain erreproduktio litografiko batzuk ere izango dira, azken hauen salmentari ere ekingo zaioolarik.

Zuloaga Etxean kokaturiko erakusketa hau antolatzearen helburua, batetik, Udalaren bilduma handi eta interesgarri hau publikoari erakustea da; berorekin bitartez ere, hiritarrak Hondarribiko historia, garapen eta eboluzioaz zertxobait gehiago ikas dezan nahi du Udak antolatzaileak. Eta azkenik, aldeztu aurretik aukeratuak izan diren bilduma honetako zenbait postalen kalitatezko erreproduktio litografiko hauek publikoak eskura ahal izan ditzan da Udalaren azken helburua.

Uztailko erakusketa honetan agertuko diren postalen gaia, ez baitu Udalak bilduma osoa aldi berean azalduko, orokorra da: hauzko edo kaleak, hondartza, ogibide edo ofizioak, besteak beste.

Erakusketan, lautik seirako multzoetan aurkeztuko dira postalak, eta interes bereziko postal batzuk ere handituta eta banaka aurkeztuko dira.

Azkenik, salgai jarriko diren litografiak guztira laurhun izango dira, bereziki aukeraturako lau postal ezberdinetatik ehun kopia egingo baitira. Lau postal hauetariko bakoitzaren hamabost litografia kopia Udalarentzat izango dira, gainontzekoak publikoak eskura ahal izango dituelarik.

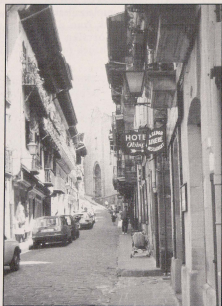

Alde Zaharra esna dadin lanean

Alde Zaharreko zenbait taberna, jatetxe, denda eta bestelako komertzioetako zenbait arduradunek, gure herriko auzo zahar eta aberats zein polit honek azken urtetan jasan duen uzte edo baztertzearekin amaitu nahirik, hainbat ekitaldi eta proiektu ezberdinen antolaketeekin dihardute.

Momentuz, ekitaldi hauek ordaintzeko baliabiderik ziurtatu ezinean badabilta ere, aipatu dudan taldeak zenbait ekintza aurreratu dauka jadanik, eta batipat udan Alde Zaharra zertxobait gehiago animatu eta bertan mugimendu eta giroa sortarazteko planak intentzio huts baizik ez daitezten izan lanean ari da taldea.

Alde zaharreko giroa zuzpertz beharra dago

Astero biltzen diren Alde Zaharreko lagun hauek, bertan jenderik ez ibiltzea, beste arrazoi batzuren artean ohituraren gauza dela pentsatzen dute, eta horregatik, egoera denen artean aldatzea da beren helburua.

Besteak beste, Alde Zaharreko kaleen planu bat egin dute, jendeak auzo eta ingurunea hobe ezagutu dezan. Zenbait ikuskizun ere antolatuz dabilta, momentuz ziurtatzeko badaude ere. Dena den, bertako giroa nolabait zuzpertz nahian dabiltazen komertzio eta taberna zein jatetxeek prestaturikoa laster izango da kalean.

San Pedro eta Santiago egunak ospatuz

Datozen asteetan uda betean sartuko gara Hondarribian; haur guztiak eta gazte ikasle asko ere oporretan ibiliko dira, kaleetan barna, auzoko zelai eta kolunpioetan bueltaka, arrantzaleak atunetan hasiko zaizkigu, turisten bisita ere izango dugu, eta urteroko martxa jarraituz, bertako udako ohizko ospakizunci ekingo zaie aurtien ere. Bai horixe, eta sasoi honetan ezinbestekoak ditugun jaien artean, San Pedro eta Santiago Egunak dauzkagu.

Aldizkari honen hurrengo alea atera orduko pasata egongo diren bi jai garrantzitsu hauei buruz zertxobait, gainetik eta hitz gutxietan besterik ez bada ere, aipatu nahi izan dugu Ekaineko ale honetan. Izan ere, betidanik ospatu ohi diren festak baititugu bai bata zein bestea ere.

Zenbaitek ziurrenik lehen aldiz izango du ikuskizun hauetara hurbiltzeko aukera, eta beraz, festa egun hauek zertan datzaten azaletik behintzat aztertzea interesgarri iruditu zaigu:

SAN PEDRO Egunean, hau da Ekainaren 29an, jatorriz arrantzaleei zuzendu ohi zaien meza berezi bat ospatzen da Hondarribiko parrokian. Bertara hurbiltzen diren hiritarrek, Portutik desfilean datozen lehendakaria, patroiak, arraunak daramatzaten arrantzale gazteak ere, eta unti bakoitzeko sindikalista deiturikoak azkenik, txalotuko dituzte mezan sartu aurretik.

Goizeko 10.30etan meza ospatu ondoren, bazkalareko aperitibo goxoa prestatzen du kofradiak berak.

SANTIAGO Egunean, berriz, hau da Uztailaren 25ean, desfilea arratsaldean ospatzen da. Oraingoan, arrantzaleekin batera desfilean doan Kutzako neska gaztearen arintasunak lagunduta ikuskizuna are interesgarriagoa bilakatzen denik ezin dugu ukatu. Meza errepikatu egiten da, lore uzgariz apainduriko parrokian, eta ondoren alkate, apaiza, komandantziako arduraduna, eta desfilean parte hartu duten lehendakari, patroai eta abarrek, oso bankete goxoa dastatuko dute, kofradian bertan.

Urtero neska gazte ezberdina aukeratzen du kofradiak, burugainean dokumentuz beteriko kutxa handia eraman dezan. Aipaturiko mezan, kofradiari dagozkion urte horretako paperak, kutxa barruan sartutako kariza eta abarrak bedeinkatuko ditu apaizak, eta ondoren, han joango zaizkigu guztiak, desfilea amaituko den kofradia zaharraren arkupera.

Kofradian bilduko dira aurtan ere SAN PEDRO eta SAN JUAN egunetako desfileko partaideak.

Txistu doinua eta Hondarribiko Bandaren musika ere izango dira desfilea doinu alai batez girotuko dutenak; hauen doinuaren erritmoa jarraituz, tokitik mugitu gabe ahalik eta buelta gehien ematen saiatuko da kutzako neska gaztea.

Kalean da "Uda Euskaraz" liburuxka praktikoa

Gipuzkoar kostaldeko zenbait Udalen iniziatibaz sortu eta Eusko Jaurlaritzaren Hizkuntz Politikarako Idazkaritza Nagusiak argitaratu duen "Uda Euskaraz" deituriko liburuxka, kalean da jadanik.

Beste bost hizkuntzetara itzulia izan den Euskal Herriari buruzko informazio ugari azaltzen da liburuxka erabilterraz honetan; aukeraturiko hizkuntzak, ingelesera, frantziarrera, italiarrera, japoniarrera eta azkenik gaztelaniera izan dira.

Liburuxkak eskaintzen duen informazioari dagokionez, batetik, lurraldeari eta beroren kokapenari buruzko datuak topa ditzakegu bertan. Bestetik, euskarazko hiztegi txikia ere gehitu zaio liburuxkari, esaldi labur eta erabilgarriak ere bertan aurki ditzakegularik.

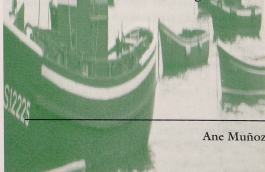
Eta azkenik, hizkuntzari berari buruzko zenbait datu ere topatuko ditugu, Europako mapa batekin amaitzen den liburuxka bitxi honetan.

Hondarribia eta Hendaia, itxasotik lotuta.

Hondarribia Hendaiarekin lotzen duen unti zerbitzua martxan dago, joan den hilabete amaieratik. Egunero egunero, goizeko hamarretan hasi eta gaueko hamarrek bitartera, orduerdiko maiztasunez, Hondarribiko Bentatik ateratzen den txalupak, Hendaiaiko portuan bidaiariak utzi eta handik honuntz datozenak bertara hurbiltzen ditu bueltan.

Hondartzako ohe elastikoen arduradunek berek, hau da JOLASKI elkarteak gazteek antolatutako zerbitzua dugu, hain zuzen, Hendaianazko txaluparena; bada bestalde, eta maiztasun berberaz Hendaiaitik irten eta Bentara hurbiltzen den bigarren txalupa bat. Beste enpresa baten eskutik datorkigun txalupa, alegia.

Hemendik aurrera, beraz, iaiztik martxan dagoen autobus berezia eta txirrinda, moto edota autoz joatearen alternatiba gisa, Hendaiaiko hirigunetik pasa behar izan gabe, eta beraz zuzenean hondartzara joan nahi duenarentzat aukerarik egokiena izanik, bide berri hau ere kontuan hartzekoa dugu.

Anc Muñoz

SAN ISIDROAK

Baserritarrok, urtean egun bat dugu guretzat benetako jaia, San Isidro eguna. Baina, aurtan negu euritsua izan dugu eta udaberri hobearen esperantzaz gaunden. Okerrena da hau ere aurpegi berdinarekin etorri zaigula.

Gure Patroaren eguna hurbiltzean arto-berdeak behar gure Santuak luzitzeko eta eguraldia dela medio lortzeko esperantzarik ez. Hau duk hau marka!

Eskerrak, beti bezala Joxe Alkizaren abileziari, dena konpondu zen. Goiz goizetik azaldu bait zitzaigun arto loratuekin Guadalupen. Isidro gure Patroia apaindu onbdoren denok alkarturik elizatik gurutzeruntz abiatu ginen. Iritsi orduko, haize finak astintzen gintuelarik, fede osoz gurutze aurrean gure eskaerak egin genituen, baratzen eta abereen babesa eskatuz.

Legarekin kunplitu ondoren, festarik festa ibili ginen, jendez inguratutik humoretsu, trikitrixarekin dantzatu, herri kirolez gozatuz eta bertsolariak entzunez.

Adineko baserritarrek hola zioten:
Aurtan Nafartar bertsolari denak hemen dituk.

Joxe Lizasok bertsoetara etortzerik ez zuela eta, Manolo Arozena Lesakarra etorri zitzaigun.

Bestalde, 93ak, hainbeste maite genuen Lazkao Txikiren heriotza ekarri zigunez, haren tokian bertsoetan hain zuzen ere lehenengo emakumea Guadalupen entzuteko aukera izan gehuen. Amaia Telletxea Arantzarra alegia.

Nahiz guri Lazkao Txikiren zuloa sekulan ez duguzun

beteko, bera etorri zitzaigun hainbestetan zu gure artera tortzea espero dugu. Aupa Neska!

Herriko kimu gazteak ere Udal Bertso Eskolari esker, txoriak bezala oholtza gainean, borondate osoz bertsoetan aritu ziren. Gaur egun baserriak hustutzen ari zaizkigunean, bizirik nola mantendu ederki erakutsi zuten:
Haizea —> Katuak
Itsaso —> untxiak
Mikel —> txakurrak
Jon —> ardiak
Beronika —> zaldia ziren baserri berezi bateko ordezkariak.
Hauteskundeak izak

Katua, untxia, txakurra, ardia eta zaldia baserri bereziko ordezkari.

Ikusentzulo lagun maiteak entzun zazue berri hau hauteskundeak iritsi dira egingo ditugu gaur.

Gugugu, gugugu, baserrian ederki gaude gu.

Gure artean zein den onena ez det inolako dudarik ni baino jefe hobegorik ezetz aurkitu inondik

Gugugu, gugugu, baserrian ederki gaude gu.

Kaiso laguna pasa digula
pasa da desmadrea
hau konpontzeko onena dugu
untxia presidentea

Gugugu, gugugu, baserrian ederki gaude gu.

Langilea naiz eta denak
ederki badakizue
zaindarinaiz eta ehiztari
baditut mila bertute

Gugugu, gugugu, baserrian ederki gaude gu.

Zaldi azkarra eta polita
dezute zuen aurrean
zuek deitu eta etorriko naiz
korrika derrepentean

Gugugu, gugugu, baserrian ederki gaude gu.

Katu bat naiz ni oso polita
izena dut izar urdin
eta hauteskundeak irabazteko
ari egiten alegen

Gugugu, gugugu, baserrian ederki gaude gu.

Beti taldean ibilia naiz
ohituta nago horrela
zaldia berriz beti bakarrik
hori bai tontoa dela.

Hemen txakurra, zaldia daude
katua, ardia, untxia
txiki eta listoena naiz
ez al da gauza bitxia.

Gugugu, gugugu, baserrian ederki gaude gu.

Zuek txakurra aukeratzea
zai zuen ostikoa neri
zuen botoa neri emanda
orduan seguro nago ni

Gugugu, gugugu, baserrian ederki gaude gu.

Oso erreza dugu gaurkoan
nagusia aukeratzen
untxia nahiko tontoa dugu
eta ari naiz farrez lertzen

Gugugu, gugugu, baserrian ederki gaude gu.

Abilezia daukat benetan
saguak harrapatzen
txikitan ere onena nintzen
ez dezute oroitzen

Gugugu, gugugu, baserrian ederki gaude gu.

Nere inguruan ez faltako
soinu kantu eta dantzik
zuek botoa neri emanda
gaur ez eduki zalantzik

Gugugu, gugugu, baserrian ederki gaude gu.

Neri botoa lasai emanda
gauzak ondo jaongo dira
janari asko lan gutxi
eta eskurtsioak mendira

Gugugu, gugugu, baserrian ederki gaude gu.

Aginterako ona naizela
ongi dut erakutsia
ardia berriz tontoa dugu
eta katua berriz itsusia

Gugugu, gugugu, baserrian ederki gaude gu.

Lana agintzera etortzen bada
honera baserritarra
utzi pakean esango diot
gu bagoaz festara

Gugugu, gugugu, baserrian ederki gaude gu.

Orain lagunak adiskideok
entzun zazue mesedez
zuen botoa guri emanda jarriko ginateke pozez

Gugugu, gugugu, baserrian ederki gaude gu.

Nik agintzean jai izango da
asteen zazpi egunez
hori egia bihur daiteke
neri botoa emanez

Gugugu, gugugu, baserrian ederki gaude gu.

Zoriontsuak izango gara
ez dugu egingo lanik
zuen botoa neri emanda
dena konponduko dut nik

Gugugu, gugugu, baserrian ederki gaude gu.

Gaurtik aurrera seguru nago
hobetuko da bizia
jende guztiak esango digu
hauxe baserri berezia.

Gugugu, gugugu, baserrian ederki gaude gu.

Mendia:

Gero eta helburu zailagoaren atzetik, munduan barna.

Itsasoak bustitzen duen kostaldeko hiri eder honen betiereko zaindari leiala, Jaizkibel mendia alegia, bertako mendizale eta eskaladore gehientsuenen lehen iteera eta lehen helburua izan denik ez dago dudarik. Bestalde, berehala txiki geratzen da Jaizkibel, zaletasun honekin jarraituz gero eta helburu zailxeagoa lortu nahi duen mendizalearentzat. Aldizkariaren sail honetako gaurko txokoan beraz, mendiarekiko benetazko zaletasuna duen Xinboren hondarribiarrari kirol honi buruz zertxobait kontu diezagun.

Jaizkibelgo maldak gora eta behera, bide guztiak ongi ezagutu ondoren, Aiako Harritara, Euskal Herriko hainbat mendi ederretara, eta azkenik, Piriniotatik ere pasatu den mendizale asko dugu gure herrian.

Bestalde, Hondarribian ez dago Mendiko Elkarterik, nahiz eta aspaldidanik talde bat sortu nahi duen jende asko egon. Hondarribian bada mendian federatutako jende asko, eta hemen bezala, ingurune osoan ere; hau da Oiartzunen, Irunen e.a., eta helburua guztiak elkartuz taldea sortzea litzatekela azaldu du Xinboren Alkain gazteak.

Horrezaz gain, beste herri askotan bezala, bertatik irteerak antolatzeako asmoak ere badaudela dio honek, hala nola bi hilabetearen behin, edota hilean behin, tarteka eskurtsioak prestatzeko asmoak, alegia. "Zein adinetako jendearentzat antolatzen den iteera, gertu edo urrutiragoko bidaia antolatuko genuke; horrela, gaztetxoekin beharbada Aiako Harritara, Jaizkibel, eta orokorrean inguruetara joango ginateke". Aldi berean Hondarribiko txokoak ezagutzea ere interesgarria izango litzatekela adierazi du gure elkarrizketatuak.

Zeren, mendizale honek esandakoaren arabera, bada Hondarribian zaletu asko, "ikusi besterik ez da behar, asteburuetan bertako hondartzako paretan eskalatzen jende ugari izaten da, entrenatzen edo. Eta hor barna ere, Santa Barbara aldera joanez gero, Arkale, Pikoketa eta inguruetan, Hondarribiko jendea topatzen da ia beti eskalada egiten", Xinborenek dio. Aldi berean, Piriniotara joanez gero bertako jendea ere ikusten dela azaldu du, "horrek zerbait esan nahi duenik ez dago dudarik".

Bertakoen zaletasunaz gain, mendian oso ongi ibiltzen den nibelesko hondarribiar asko badela azpimarratu du, "oso jende potentea" dela esanaz.

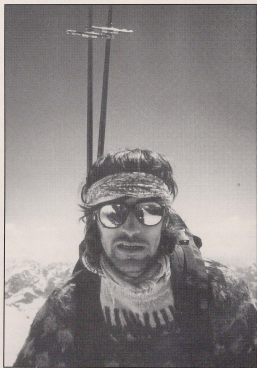
Paretak eskalatzea ala mendian ibiltzea zein den berarentzako politen galdetu diogu Xinboreni: "eskaladan ongi ibiltzeko, hau da maila on batera heltzeko, ordu asko sartu behar omen dira. Dena den, eskalada baino mendia nahiago dut nik. Alta Montaña deiturikoa, eskalada hutsa baino politagoa dela uste dut".

GERO ETA HELBURU ZAILAGOAREN ATZETIK, MUNDUAN BARNA

Lehen mailako mendiatarako hiru bidai besterik egin ez duen gaztea dugu Xinboren. Batak bestearekin zerikusirik ez duten bidaia dira, era ezberdinean antolatutako bidaia, alegia. "Zenbat jende biltzen den proiektu baten haurrean, era ezberdinean planteatu eta antolatzen da. Bolivian adibidez hamabost laguneko taldea osatu genuen, Akonkaguan berriz bi lagun besterik ez ginen elkartu, eta Alaskako McKinleyerako azken espedizioan ere beste lagun bakarrarekin joan nintzen".

Zenbat eta jende gehiago elkartu, orduan eta erosoagoa bilakatzen da bidaia, denen artean gauzak eramateko, guztia antolatzeako e.a. errazagoa baita lana jende gehiagoren artean banatzea. Honek

gailurrera heltzeko aukerak gehiagotzen dituela azaldu du Xinborenek, giro aldetik ere, orokorrean hobea izaten dela azpimarratuz.

. Alaskako MacKinleya bidaia

Duela sei bat hilabete sorturiko ideia izan zen Iparramerikar zenbait mendi egitea, azken unean altuena aukeratu zutelarik Xinborenek eta beste hiru lagunek. MacKinley mendia, alegia, edo bertakoez deitzen duten bezala, **Denali** mendia. Honek 6.194 metro ditu, eta Zirkulo Polar Artikoaren barnean dago. Bi lagunek atzera egin zuten, Ināki oiartzuarra eta Xinboren elkartu eta han joan ziren, Apirilaren haseran, Alaska aldera.

“Guk ordaindu dugu bidai eta ekipamendua” Xinborenek dio, mendiko zenbait dende materiala merkeago saldu eta batipat Hondarribiko botika batean dohainezko botika pila eman zizkiela azpimarratzen duen bitartean.

Hemendik Madrilerā, Madril Amsterdam, Amsterdām Vancouver, gero Seattlera, eta azkenik Alaskako Ancoragera heldu ziren bi lagunak.

Eguraldia izan zen haseratik, une guztietan gainetik ezin kendurik ibiliko ziren etsairik handiena. Hasteko, Alaskara iritsi eta bertan zero azpitiko hamar graduoko tenperaturarekin egin baitzuten topo. Gogorra izan zela dio behin eta berriro ere Xinborenek. “Bi aste eskas turismo egiten igaro ondoren, mendiruntz abiatu ginen, hegazkinez, MacKinleypeko glaziarra iritsi ginen arte”.

Hurrengo hamabost egunetan mendian gora ibili ondoren, bizpahiru egunetan ezik etengabeko eguraldi txarraz ezin libratu, bai haize, elur, zein hotza ere jarraitzaile baitzizuten gure lagunak, hala eta guztiz ere behoko kanpamentutik bi mila baino metro gehiagoko nibela igotzea lortu zuten. Azkenik, laugarren kanpamenturaino iritsi eta bertan geratu ziren, traste guztiak bilduta.

Osasun aldetik zenbait konplikazio izan zituen Xinborenek, “ongi sendatutako gripea besterik ez bazen ere, horrek kalte egin zidan, eta une haietan zertxobait ahul sentitzen nintzen”.

Gauzak horrela, jeistea erabaki zuten gure lagunak. “Ikaragarria zen paraje haietan egiten zuten hotza, benetan gaizki pasa arazteko modukoa zen: hogeita hamar gradu zero azpitik, denda barruan egiten zituen, beraz, pentsa zazu!”

“Guk aukeraturiko bide edo ruta nahiko klasiko da, hemengo jende dextenak egin duen bide bera. Adibidez momentu honetan Felipe Uriarte ere bertan dago, Denali mendian, gidari bezala”.

Xinborenek dionaren arabera, bide klasiko honek ez du berez zailtasun teknikorik. Bi mendizale hauek haseran bi ruta egiteko asmotan bazebiltzan ere, bigarren ruta hura egiteko denborarik ez zutela ohartuaz, bat aukeratu behar izan omen zuten. “Materiala hiri handian utzi genuen, lehen unetik konturatu baikin, zegoen eguraldi txarra eta hona itzultzeko abioi biletean datagatik eta abar ruta bakarra egin ahal izango genuela”.

Gailurretik bilma metrotara gelditu ziren gure lagunak. Jeisten hasi zirenean, Alaskako beste espedizio bati lagundu zioten. “Haietako bat altuera eta hotzarengatik gaizki samar zegoen, kranpoiak hautsi zitzaizkion, artesi bat ere erori egin zen, eta beno, guk bezala, haiek ere jeitsi behar izan zuten”.

Aurtengo udaberrian oso eguraldi txarrak egin omen ditu han barna, eta jende gehiena behintzat gailurrik egin gabe beherako bidean topatu zutela dio Xinborenek. “Aurtengo denboraldi txarra zela eta, estatubatuar neska bat hil egin zen bertan, eta kongelazio asko ere egon dira. Everesten izandako bere mutil lagunari adibidez hanka moztu behar izan diote ere”.

Horregatik, nahiz eta gailurrik ez lortu, oso osorik itzultzea nahiko pozgarria dela adierazi du Xinborenek. Orain berriz, uda heltzeaz dagoenean, mendia askoz ere egokiagoa egongo omen da, Xinborenen ustetan. “Mendi hau udan egitekoa da, baina jende mugimendu gehiago egoten denez, hobe da askotan hotz piska bat gehiago pasa eta lasaia egotea”.

Bertako jendearekin oso ongi moldatu direla azpimarratu nahi izan du azkenik Xinborenek. “Iritsi bezain laster, informazio guztia, bidai eroso eta merkeana lortzen lagundu ziguten, hiri batetik bestera kotxez eramā, beren etxetan afaldu dugu ere...”.

Eskimalekin berriz, ez omen dute Inākik eta Xinborenek ia kontakturik izan, beraiegana hurbiltzeko beste abioi bat hartu behar baita, 500 dolar balio duen bidaia.

“Dena den, azken finean esperientzia polita izan da, lehen aldiz gailurrik egin ez badugu ere”.

Futbola

urtengo denboraldian preferente mailako Hondarribiko futbol taldeak igotzerik lortu ez badu ere, Promozioa deituriko txapelketa laburrean dabil orain.

Irabaziz gero, mailaz igotzeko aukera izango du Hondarribiak, eta azken emaitzak ikusita, esperantzarik behintzat ez dela falta esan behar da.

Martxan daude Arraun Elkarteak motorrak

Idanik instalazio berrietan kokatu den Hondarribiko Arraun Elkartek motorrak bero bero eginda dauzka, eta egun gutxi barru hasiko den aurtengo traineru denboraldia gogor hasteko asmoz daude bai arraunlari, entrenatzaile zein elkarteak zuzendari taldea ere.

Lehen mailako entrenatzailea den Luis Mari Etxartek azaldu duen moduan, oso gaizki hasi da arraunlarien aurtengo neguko denboraldia; hasiera batean eraikin berria abuzturako egina egongo zela esan zitzaizen arren, azaroan oraindik sartzeko baimenik ez baitzuten lortu.

Dena den, azkenean bertan sartu eta instalazio berria martxan jartzea erabaki zuten taldeak. Lehen bi hilabeteak oso txarrak izan omen ziren; dena kalean egiten zen, trainera bat ere kalean utzi behar izaten zuten, ez baitzuten non sartu. Entrenamendua amaitu eta korrika beren etxetara joan behar izaten zuten arraunlariak, dutxatzera. Oso egoera txarretan igaro zituzten beraz, lehenengo asteak.

Etxartek, bide batez fosuarekin gertatutako arazoa ere azpimarratu nahi izan du. Alegia, batez ere gazte berriak arraunketarekin kontaktu gehiago har dezaten ezinbestekoa den fosua ez zela ongi egin adierazi du honek. Neurri eta bestelakoak ez omen ziren egokiak.

Hala eta guztiz ere, ezin direla kexatu dio entrenatzaileak, bertan biltzen diren maila ezberdinetako 100 bat arraunlariak eguneroko martxa ederki hartua bai omen dute jadanik.

Lehen mailako traineruan, arraunlarien adinaren batzabestekoa, 23 urtekoa da. Oso talde gaztea da beraz, baina arraunean sartuta urte asko daramaten arraunlariak direnez, adina ez da arazoa.

Iazko traineru nagusitik sei aldaketa egin dira aurten, haugariko bost B mailakoan zeudenak, eta seigarrena, Kexus, aurten berriro ere etorri dena.

Aurten, jubilei motibatu behar zaiela adierazi du Luis Mari entrenatzaileak, eta aurtengo papera, iazko maila mantentzea dela azpimarratu ondoren, hurrengo urtean talde polita indar handiz arituko

dela inistitu nahi izan du honek.

Egunero egunero, urtean hamaika hilabetez, hor aritzen dira arraun elkarteak gazteak, jo eta ke, arratsaldeko zazpiretatik gaueko hamararak bitartera, eta asteburuetan ere bertan, izerdiak bota eta gogor entrenatzen.

Hauci beraz, animo handiak opa dizkiegu, eta, ia hastera doan udako denboraldian zer moduz ibiltzen garen!!

Belauntziak: Jon Obeso

Belauntzien garaia Uda dela usteko duen asko badago ere, Neguko Txapelketa ospatu ohi da urtero, eta azken negu honetan gainera, Jon Obeso hondarribiarra txapeldun izan dela aipatu nahi dugu Kirolari buruzko sail honetan.

Nafarroako Belauntzi Elkarteak antolatuta eta Yesako urtegiaren ospatu den txapelketa honi dagokion OPTIMIST sailaren izan da hain zuzen Jon Obeso gaztea irabazle.

Gaztetxoaren edo benjamin deituriko mailan berriz, Patricia Izagirre hondarribiarra ere, geratu da lehen postuan.

Ane Muñoz

ERRETEGIA - JANTOKIA

OSTARTE

Santiago Kalea, 73
Telefona: 64 10 38
HONDARRIBIA

BEKO-ERROTA

SAGARDOATEGIA

JATETXEA

Horra hor golan errota
irina pur pur ihota
ondo jan eta edan paketsu ta alai
hor duzue Beko - Errota.

JAIZUBIA
Tel.: 64.31.94
HONDARRIBIA

GOIKOETXEA

JANARIDENDA

ETXERAKO ZERBITZUA

San Pedro, 51
Tel. 64 10 29
HONDARRIBIA

JAVIER

OPTIKO OPTOMETRISTA

KONTAKTO LENTEAK

San Pedro, 6 - Telf. 64 37 75
HONDARRIBIA

ENDANEIA

LORE ETA LANDARE MINTEGIA

ENDANEIA Baserria
Tel. 64 17 10
HONDARRIBIA

EXPERT

GEURIA

MOBILIARIO DE COCINA Y BAÑO

IRUN
Lezo Kalea, 1
Telf.: 61 50 08

HONDARRIBIA
San Pedro, 8 - 3
Telf.: 64 33 86

HARATEGIA

JOXEAN

Damarri, 2 (Alameda)
Telf.: 64 04 87
Hondarrribia

Euskarazko praktikak baserrietan

urten lehen aldiz, aldizkari honen argitaratzaile den Udal Euskara Kontseiluak uztailaren zehar euskara praktikatzeko modu bitxia antolatu du, esperimentu gisa. Hondarribiko zenbait baserrietan egin ahal izango dira egonaldi edo euskarazko praktika hauek.

Bertan parte hartuko duten ikasleei, guztiak hamalau urtetik hogeita bostera bitarteko gazteak izanik, Udaletxean izena ematerakoan mintza praktika garaian bisitatuko duten baserria zein den esan zaie.

Horrela, ikasle bakoitza baserri ezberdin batera joango da, egonaldiak dirauen bitartean egunean lau ordu igaroko dituelarik baserri horretan; ordutegia, baserriar eta ikaslearen artean erabakiko dute.

Baserrian, bere eguneroko martxa jarraituko duen familiaren betebeharretan parte hartuko du ikasleak, bisita aktiboa izan dadin, eta noski, praktika intentsuagoa ere.

Euskara Kontseiluak honen bitartez lortu nahi duena zera da:

alegia, bertan bizi eta egunean zehar euskara praktikatzeko ia aukerarik ez duenak, benetako euskaldun giro batean jardun ahal izatea, egunean zenbait orduz behintzat.

Ikasle guztiei gutxieneko euskara maila bat eskatzen zaie, izan ere hizkuntza ikastera baino, praktikatzera baitijoazte hain zuzen egonaldi hauetara.

Dagoeneko aurtengo lehen saiakera honetan parte hartzeko epea amaitu da, eta esperientziaren emaitzaren arabera, datorren urterako ikasle gehiago, bai eta hauek jasoko dituzten baserri gehiago ere lortzea espero du Udalak.

XXII. Udako euskal unibertsitatea

Udako Euskal Unibertsitatea

Udako Euskal Unibertsitateak berez Hondarribiarekin zuzeneko zerikusirik ez badu ere, garrantzi handikoa da bertako Udalak Iruñeko Larraona Ikastetxean urtero hamabostaldi batean zehar Udako Euskal Unibertsitateak antolatzen duen ikastaro saioan parte hartu nahi duten hiritar guztiei zabaltzen dien diru laguntza.

Atal ezberdinetan banaturiko sail eta gai ugari lantzen dituen ikastaro saio interesgarri honen XXII. edizioan parte hartu nahi duenak, bai Psikologia arloan, edota Soziologia, Zientziak, Kazetaritza, e.a. landu nahi dituenak alegia, astebete edo bi astez Larraona Ikastetxean egon ahal izateko diru kuota bat ordaindu behar du; honekin, logela, komun eta duxarekin, bai eta gosari, bazkari eta afarirako txartelak ere ordainduta izango ditu ikasleak. Eta noski, ikastaro osoan zehar antolatzen diren antzerki, kontzertu eta ekitaldietan parte hartu ahal izango du ere ikasleak.

Hondarribiko Udalaren laguntza beraz, aurreko urtetan izan den bezala, ordainketa horren zati bat, % 50, hau da erdiaren eskaintza izango da aurtengatik.

Gazte musikarientzat lokala

Denbora luze batez entsaioetarako eta nolabait taldea biltzeko lokal baten atzetik ibili ondoren, lortu da Udalak behar hauetarako lokala eskaintzea.

Orain beraz, gure herrian momentu honetan rock talde bezala izen eman duten 12 taldek, Mendeluko sarreran dagoen eskola zaharrean entsaia ahal izango dute, bai eta beren egoitza bertan eraiki ere.

Horretarako, lokala beraien beharretara egokitzeko prest daude musikari gazteak, guztien artean lokal eroso eta atsegina izan dadin lortuko dutenaren esperantzaz.

Esan bezala, bertan bilduko diren taldeak hamabi dira; hauetariko zenbait sortu berriak dira, sekula publikoaren aurrean jo ez duen jendea izanik. Gainontzekoak, jadanik Euskal Herriko puntu guztiak, hauetariko zenbait Euskal Herriatik kanpora ere ibilitakoak izanik, beraien musikaz girotzeko aukera izan duten talde ezagunak ditugu. Hondarribian beraz, musikarien furia berri hau indartuz doala esan dezakegu.

"Underribi"ren lehen aztarnak.

Irailean kaleratuko den "Underribi" diskaren promoziorako, hil honen amaieran single bat aterako dute ondoko lau rock talde hondarribiarrek: "Orgasmic Toothpicks", "Beti Mugan", "Illusions" eta "Dut".

Konpakto sistiman grabatutako single edo diska labur hau ez da momentuz kaleratuko, bere helburua irati eta abarretara zuzendua izatea baita, esan bezala hemendik hilabete gutxira kaleratuko den diskaren promoziorako erabiliko den konpakto motza izanik.

Aipaturiko lau talde hauetariko bakoitzak abesti bat besterik ez du grabatu single honetan; ondoren, "UNDERRIBI" konpakto edo kasetan beste hiruna abesti grabatuko du talde bakoitzak. Horrela, hamabi abestik osaturiko diska, single hau, eta azkenik, talde bakoitzak gehituko duen fanzinea ere izango da, guztia elkarturik, pakete berean, salgai jarriko dena.

Dena den, momentuz behintzat, gazte eta ez hain gazteei esan, singlea irratian entzun ahal izango badugu ere, irailera bitarte ezin izango diogula "UNDERRIBI" gure etxeko diskatekari gehitu.

Ane Muñoz

txantxangorri

San Pedro kalea, 27
Tel. 64.21.02
HONDARRIBIA

Cruz Martí

- Etxebizitzaren osagarriak
- Ezkontza zerrendak
- Urtebete zerrendak

- Complementos del hogar
- Listas de boda
- Listas de cumpleaños

San Pedro Kalea, 63
20280 Hondarribia

Tlf : (943) 64 01 23

ENARA
INMOBILIARIA

San Pedro, 4 - behea Tel. 64 39 72
HONDARRIBIA Tel. y Fax 645438

HONDARRIBIKO TOPONIMIA

zkeneko bi urte luzeotan gure artean aritu da lanean Aginagako filologo gazte bat. Gure artean aritu dela esatea zuzena delakoan nago, izan ere Udaletxeko bulego, artxibo eta beste dokumentazio-guneetan ibiltzeaz gain, auzoz auzo, kalez kale eta ia ia etxez etxe aritua baitugu herritarrei galdezka.

Egin dituen galderek ez dute inkesta arruntekin zerikusirik: halakoari galdetuko zion Portuko kale hartan zenbat etxe ziren eta zer izen zuten; bestelakoari, bere baserri inguruan izandako iturri eta harpearen izena; beste bati, berri, lanpernetara joaten deneko kanttuari nola esaten zaion gaur egun eta nola esaten zioten bere aurrekoek... Azken finean, Hondarribiko toki-izen edo toponimo gehienak biltzen ibilia dugu Joxe Javier Furundarena Hondarribiko Udalak sortutako beka bati esker.

Nabiz eta lanaren berri emateko maiatz-ekainetan auzoz auzo eraturiko hitzaldietara hainbat jende agertu den, lanaren axolak eta hemendik aurrera Hondarribian izango duen —eta izan behar duen— eraginak, burbilarazi gaitu **Hondarribiko toponimia** lanari buruzko argibide nagusiak biltzera.

- H.: Berez lanaren helburuak eta atal nagusiak zein lirateke?

- J. J.: Teorian behintzat esaten duk Hondarribiko toponimoen bilketa, sailkatze, normalizatzeko eta kokatzeko.

- H.: Zein da hasierako lana?

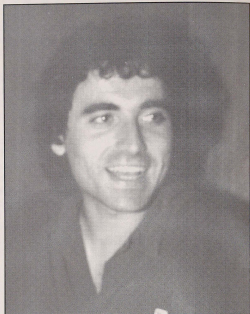
- J. J.: Aurrena, bilketa-lana. Alde batetik, artxibo eta liburutetan ageri diren toponimoak jaso; eta bestetik, *toponimia bizia* edo esaten dena, jendeak erabiltzen duen toponimia jaso. Orduan, artxiboetatik hasten gaituk normalean, hasten nauk, hobeto esan. Artxibo orokorretatik aurrena izaten duk Haziendakoa, Donostian eta han *Libro de amillaramientos* ikusi.

- H.: Amillaramientos esan duk?

- J. J.: Bai, hor agertzen dituk baserri guztiak, bakoitza bere lurrekin. Hor mikrotoponimia asko agertzen duk: etxe-atzeko zelaia, sorigaina, sagardi zahar eta horrelakoak. Hurrena izaten duk Erregistroa, *Registro de la Propiedad*. Hor berrehun-hirurehun bat liburu badira Hondarribiari buruz. Horietatik zaharrak berrogeita hamarren bat edo izango dituk...

- H.: Ideia egiteko, zaharra noizkoari esaten diok?

- J. J.: 1863tik aurrera. Ni saiatzen ninduan XIX. mendekoa guztiz hustutzen. Hobeto esan, saiatzen ninduan aurrena 1950 arte, baina ezinezkoa huen, zeren eta pila bat zeudek. Orduan, hor agertzen dituk etxe

Joxe Javier Furundarena

guztiak, baserri guztiak eta terreno guztiak. Hori bai, oso aberatsa duk.

- H.: Gero lana egin abala fidatzeko modukoak iduritu zaizkik?

- J. J.: Bai, zenbat eta zaharrago, fidagarriago. Baina hori ere orokorrean hartuta. Dokumentu zaharretan ere batzuetan izugarritzko txapuzak ere bazudek. Baina zenbat eta berriagoa dokumentua orduan eta axolagabeagoa izkribaua, normalean. Esate baterako, mende honetan ia etengabea da degenerazioa, eta garai batean ez.

- H.: Zein da buruen pausua?

- J. J.: Eliz Artxiboa. Liburu zaharrak Donostian zeudek eta hor begiratu nizkian bataio-liburuak. Horietan abizenak hartzen dizkiat, zeren eta normalean hor agertzen dituk baserri eta etxe-izen gehienak: *Juan de Ogallurreta* eta holakoak. Hor suertea izan nian agertzen delako zerrenda zahar bat, sendotze edo konfirmazioak, eta hor agertzen dituk kale-izen zaharrak eta zenbat umek hartu duen sendotza kale bakoitzean. Uste diat konfirmazioa zela, igual duk komunio handia edo. 1500 inguruko duk.

- H.: Beste alderdi aipagarririk?

- J. J.: Bai, agertzen dituk kanpotarren izen pilo bat. Izango dituk soldaduak edo... Horiek ez dizkiat jaso, zerrenda ikaragarria huen. Hasieran jasotzen hasi ninduan, baina horretarako denbora pila hartu behar duk, ez

neukaan eta utzi egin nian azkenean.

- *H.: Udaletxeko Artxiboan ere aritu baiz?*

- *J. J.:* Jakina. Indizeak begiratu, dokumentu interesgarrien minimo bat jarri... baina ezin izan nian bete. Interesgarrienak begiratu eta akta-liburuetan ere indizedunak begiratu nizkian.

- *H.: Eta indizedunetan zeri erreparatzen diok?*

- *J. J.:* Terreno baten aipamena, edo sutea izan dela mendian. Hor terrenean edo mendian izena jartzen dik eta nik jaso egiten diat. Dena den, hor minimoetan ibili nauk. Hor bazegok lana oraindik udal artxiboan...

- *H.: Hori ere galdetu nabi nian: zein duk udal artxiboari buruzko inpresioa?*

- *J. J.:* Oso artxibo aberatsa dela, baina indizeak egin behar direla eta antolatu beharra dagoela. Ezin duk lan egin bestela. Inbestigazio-lana egiteko oso zaila zego. Batez ere faltan bota diat akta-liburuetan indizerik ez izatea. Batzuetan bazeudek, Serapio Mugicak egin zituenak, baina horiek 1700. urtean hasten dituk, eta horren aurrekoak egin gabe zeudek.

- *H.: Hain interesgarria da, bada, akta-liburua toponimian?*

- *J. J.:* Oso interesgarria, zeren agertzen baitira herriak erabiltzen dituen toponimoak. Beste artxibo guztiak normalean tekniko enformeak edo parteak dituk nolabait. Baina aktetan askotan herritarren parte-hartzeak ageri dituk, eta orduan inon agertzen ez diren toponimoak agertzen dituk.

oso toponimo baliagarriak. Esperientzia ona zeukat aktetan, baina aktetan ezin haiz sartu indizerik ez baldin baduk. Orduan, pena pixka bat hori duk. Bestela, artxiboa izugarria da.

- *H.: Bilketan zein duk burrengo pausua?*

- *J. J.:* Bibliografia. Liburuak hustutzera pasatzen nauk. Hondarribiaz idatzi den guztia, ahal baldin bada, atera eta toponimo guztiak hustu. Horretan Hondarribian suertea daukazu, liburu pila bat baitago.

- *H.: Bilketaren bigarren alderdian sartuko gaituk, abozko bilketan. Nolakoa izan da?*

- *J. J.:* Horri toponimia bizia esaten zaiok. Horretan suertea izan diat. Lau pertsona

gutxienez izan dituk horretaz arituak direnak eta pila bat lagundu zidatek.

- *H.: Zein eta zein dira?*

- *J. J.:* Luis Mari Elozegi, Juan San Martin, Maximo Sagarzazu eta Joxemari Gonzalez. Juan San Martini dagokionez, bere artikulua erabili dizkiat. Elozegik gehienbat zeukak kostaldea, baserriak, Jaizkibel eta zenbait auzo. Horrek egin zian lan bat Arantzadi Elkartearantz. Maximok, berriz, eraiki egin dik 1925eko Hondarribia. Oso lan aberatsa, bakarra Hondarribia guztia egina daukana, urtetako lana, inpresionantea. Joxemari Gonzalezek gauza zaharrekiko maitasun handia dik: argazki pilo bat, dena biltzen dik, ez duk toponimo zale bakarrik, baizik eta zaharzale. Eta Jaizkibel ere oso ondo ezagutzen dik.

- *H.: Bai, baina toponimia bizia nola biltzen duk?*

- *J. J.:* Bueno, pixka bat informatu auzo batean hasi behar dudala, eta ea nork jakingo duen galdetu. Normalean izaten dituk bat edo bi horretaz dakitenak. Nik esplikatu lanaren nondik norakoak eta berekin batean ibili auzoan izen bakoitza non den ikusten eta nik hartu egiten dizkiat plano batean. Beti prest

egoten dituk laguntzeko. B u k a e r a n galdetzen zieat ea zeinek jakingo duen gehiago eta normalean jakiten ditek zeinek dakien gehiago, edo bestela beste inork ez dakielako gehiago.

- *H.: Alde horretatik pertsona horiek lotura berezia izango dute tokiekin, ez da hala?*

- *J. J.:* Normalean, bai. Normalean

dituk bertan jaio, bizi izandakoak eta gehienetan generazio asko daramatzatenak toki berean. Hori nabarmen ikusten diat. Edo beren ogibidea dela eta zerikusia dutenak toki horiekin.

- *H.: Berriemaileen jarrera ona aipatu duk lehen...*

- *J. J.:* Bai, jendeak eskaini egin zidak zekiena. Gainera, baditek sentsazioa galtzen ari dela, galdu egingo dela eta norbaitek gorde egin behar duela, eta laguntzen ditek pila bat, asko apreziatzen ditek lana.

- *H.: Zenbat jenderekin bitz egin duk?*

- *J. J.:* Zerrendan ageri dituk chun eta hogei pertsona.

- H.: Ze adinekoa?

- J. J.: Zenbat eta zaharragoa hobe duk. Informazio askoz fidagarriagoa dutelako. Zaharrenek aipatzen dizkitek inork ez dakizkien toponimoak: San Telmoren azpian Kai berri aldera, adibidez, Lexabe Maximok zekik eta Leriñengko amonak, Florentina Bengoetxeak, hura joya bat huen. Meaka, esaterako, Nabarrene eta Miñunearen arteko errekarri esaten ziotek. Baina Meaka berez duk goian izugarrizko alderdia. Joan Talaiara eta hango aitonak esan zidaann eremu horri esaten zitzaiola. Gainera, baserri zaharren izenak aipatzerakoan esango ditek, konparazio baterako: "Kaikuegi, esaten diogu Kaikubi", bazekitek nola den izena berez eta gazteek askotan ez zekitek. Hirurogeita hamar urtetik behera asko galtzen duk. Ikusten duk generazio onak badoazela eta oso urte gutxi dauzkagula mugitzeko. Pena duk, herri asko ez dituk konturatzen ari eta geratuko dituk ezer gabe.

- H.: Sailkatze-lana izango litzateke hirugarren pausua...

- J. J.: Bai, hori duk ordenadorean sartzea datu guztiak. Kronologikoki ordenatu, oinarritzko forma hautatu eta fitxak egin.

Ondoko pausua normalizazioa duk. Ikusi nolakoa den toponimoa tradizio batean, eta gero ikusi nola ahoskatzen den. Hortik atera hemendik aurrera denok erabili beharko genukeen forma normalizatua. Gaur egun ere beharrezkoa da, dena ordenadore bidez egiten baita eta ezin baita izen bakoitzaren bost edo sei formarekin ibili.

- H.: Lanaren alde inportante bat aplikazio praktikoa izango da, beraz.

- J. J.: Noski. Lan honetan horrek balio dik benetan, ez galtzeak ere bai, baina hemendik aurrera erabili egin behar dela lan hau.

- H.: Ez da bakarrik erromantizismoz edo zabarzaletasunaz egiten den zerbait, gure historia ezagutzeko bidea bada, baina beste hori azola handikoa da...

- J. J.: Gaur egun behar dituk izen horiek edozein obra dela, edozein proiektu, ibilbideak egin behar direla, gida turistikoa, edozein urgentsia gertatzen dela Jaizkibelen eta DYari edo Ertzaintzari deitu behar zaiola, Diputazioek Jaizkibelen planifikazio bat egin behar dutela...

- H.: Laugarren aldia kokatzea duk...

- J. J.: Izen bakoitza normalizatuta bere lekuan kokatzea. Bilketa-lanean ere galdetzen da toki bat nondik nora doan.

- H.: Jendearen ezaguera eta paper ofizialekoaren artean alde handia harrapatu duk?

- J. J.: Zaila duk, zeren oso zaila baita dokumentazioan kokapena ondo zehaztea, oso gutxiatan lortzen duk. Behin edo behin, bai, baina kokatzeko normalean ezin haiz dokumentazioaz bakarrik baliatu.

- H.: Bueno, pausu horiek guztiak emanda, zertara iristen haiz? Zer da hik aurkezten duana azkenean?

- J. J.: Nik bi emaitza aipatzen dizkiat: bata, fitxategia, lan honetan ibiltzen garenontzat edo historilarientzat interesgarria. Oso lan garrantzitsua duk, baina barrutik ikusita. Hori ez duk emaitza jende guztientzat.

- H.: Zenbat fitxa egin dituk?

- J. J.: Bost mila eta zortziehun. Informatizatuta zeudek eta hamazazpi aletan inprimatuak. Egia esan, fitxategiari hamabost ale zegozkiok eta beste bietan sarrera, informea eta toponimo-zerrendak ageri dituk.

- H.: Eta emaitzaren beste aldea?

- J. J.: Planoak, bederatzi plano toponimo bakoitza bere lekuan kokaturik, eta Portuko eta Kaleko anpliazio bana kaleak eta ondo adierazteko.

- H.: Hauek eragin handiagoa izango dute. Nola zabalduko dira?

- J. J.: Aprobatu ditek udaletxean plano bat egitea eta hor egongo dituk toponimo garrantzitsuenak. Eta hori jarriko dik salgai, edo banatuko dik, hori Udalak ikusi behar dik.

- H.: Zein izango litzateke hire ustez lana agertzeko modurik egokiena?

- J. J.: Bi modutara agertu behar likek. Bata duk planoak, eta lehentasun guztia horrek dik, eta aurrera doala dirudenez, alde horretatik ez zegok eragozpenik. Bigarrena izango huke fitxategia garbitu eta argitaratzea. Bazegok Euskaltzaindiaren eskaintza *Onomasticon Vasconiae* sailean sartzeko eta pena izango huke ez argitaratzea, zeren eta bazegok ez planoan ez hitzaldietan agertuko den toponimia: Lezokoa, Pasaikoa, Irungoa, Iparraldekoa...

JON ALZAGA

URDAI-AZPIKOAK
HESTEKIAK
GAZTAK
FOIES
EDARIAK

San Pedro Kalea, 25 - Telf. 644470
HONDARRIBIA

OTXOA

JANARIDENDA

BARAZKI, FRUTA ETA
HORRELA KOETAN
AUKERA HANDIA

San Pedro, 47
Telf. 64.16.84
HONDARRIBIA

Lupe

ARRAIK

Tel.: 644256 - 644159
642452 (etxekoa)
Portuko elizaren parean
HONDARRIBIA

Gaxen

KROISSANTEGIA

GOSARI ETA MERIENDA
GOXO-GOXOAK

Matxin Artzu
Zuloaga,8
HONDARRIBIA

Arroka-Berri

ERRETEGIA

Faroko Bidea
Tel.: 64.27.12
HONDARRIBIA

BOLANTAK EZ DIRA ITXASORAKO EGINAK

Antxoaren kanpainan halako istiluak izan ondoren, gure arantzaleek ekin diote berriro hegaluzearen eta hegalmotzaren kosteari. Oroituko zarete noski itsasontzi pelagikoak erretiratzeko hainbeste gatzaka eta mobilizazio egin ondoren, Frantziako Agintariek beren sareak kendu behar izan zizkietela. Horrek esan nahi du berriro ere arazoak sor litezkeela.

Badirudi orain hasiko den kostera ere gatazkatsua izango dugula. Ekainaren lehenean gure hamar ontzi itsasoratu ziren eta Azoren aldera jo zuten hegaluzea harrapatzeko asmotan. Orain arteko emaitzak nahiko kaxkarrak izateaz gain, aipatu behar dugu sare bolanten aztarnekin topo egin dutela. Harrapatu dituzten arrainetan horrelako sareen arrastoak bait daude.

Ekainaren 13an gure arantzale batzuk konturatu ziren Europako Arrantza Kontseiluak ezartzen dituen neurriak ez dituztela betetzen eta horrek agintzen duen baino sare luzeagoekin dabilatzala. Kontseilu horrek uzten dituenak gehienez 2,5 kilometrokoak izan arren, 10 kilometro sareak erabiltzen dituztela.

Komunitateko ikuskatzaileek lege-hauste hauek salatu dituzte Bruselan. Horregatik Gasteizen, Madrilan eta Bruselan jakinaren gainean daude hemen zer gertatzen ari den.

Badira urte batzuk sare bolanten istilu hauek sortu zirela. Arazo hori dela medio, joan den urteko uztailean Kantauriko flota itsasoratu gabe geratu zen zenbait egunez. Bi alderdietako jendea elkartu eta bilera batzuk ere egin ziren akordio bat lortu

nahirik, baina ez zen inolako akordiorik lortu. Manifestaldiak ere antolatu ziren Donostian, Bermeon... 1993ko abenduan bukatu zen 5 kilometrotako bolantak erabiltzeko baimena, eta hortik aurrera erabat debekatzea eskatu zen. Zenbait autobus joan ziren Bruselara Ministroen Kontseiluarekin bilera bat egin eta bolantak erabat debekatzea eskatzera.

Kontseilu horrek 2,5 kilometrotakoak onartzen ez zuen batere zuzen jokatu, horrela itsasontzirik gehienek ez bait dute neurri hori betetzen, eta aitzakia moduan aipatzen dute luzera horretako sareekin teknika horrek ez duela balio.

Bolanta horiek eragiten duten kaltea ez da bakarrik ekologikoa, kalitate txarragoko arraja ateratzeaz gain,

hauetako asko betirako hondatuta uzten dute. Itsasoan ehundaka kilometrotako sareak zabaltzen badira, arrainak beste bide batzuk har ditzake, Bizkaiko Golkotik edo Atlantikotik urrunduz.

Sare bolanten arazo hau arreta eta sentsibilitate haundiagoz hartu beharko dute Komunitateko Agintariek. Iazko manifestaldi batean erabilitako lemak argi eta garbi adierazten du bolanten ondorioak zeintzu diren:

“Gaurko ogia, biharko gosca”.

Mikel Sagartzazu.

TXITXARROA AMERIKETAKO ERAN

Sukaldaria: Jose Mari Etxebeste

KLINK ELKARTEA

Txitxarroak xerratu, buruak eta hezurak plater batean jaso.

Tipula, azenarioa, baratxuriak eta porruaren zurigunea txikitu eta sei goilarakada oliotan frijitu gorritu arte. Irina bota eta nahasi ondoren, buruak eta hezurak ere gehitu eta bost minutuz dena ongi nahasi, koñaka bota eta su eman, ardo zuria eta tomatea bota eta ordu erdiz irakiten eduki.

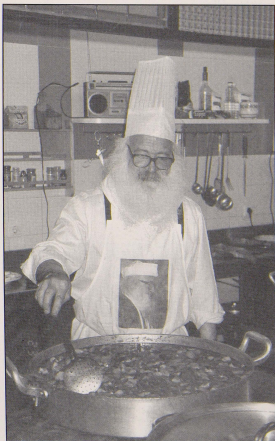
Saltsa hau iragazi.

Txitxarro xerrak hiru zentimetroko zatitan ebaki, gatza eman, irinetan igaro eta gurinetan frijitu (gehiegi egin gabe). Zati hauek kazola batean jarri eta saltsa gainetik bota ondoren su moteletan eduki bost minutuz.

Nahi izanez gero, piperzuria nahasi, lau langostino egosi jarri eta perexil xehatuz estali liteke.

Lau laguntzentzako gaiak:

*Kilo t'erdi txitxarro
400 gr. tomate freskoa
tipula bat
azenario bat
porru bat
2 baratxuri ale
6 goilarekada olio
kopa bat koñaka
basokada bat ardo zuria
koilarakada bat irina
100gr. gurina*

Arraunlari

JATETXEA

Butorri Pasealekua - Etxe Alai
20.230 HONDARRIBIA
Tel. 64 13 88

IRAGARKIAK

URRATS

OINETAKOAK

Bernat Etxepare, 1
Tel. 64 31 90
HONDARRIBIA

Hawai

**GOZOTEGIA
BONBONDEGIA**

Nahiz urrutiko izena eduki
bertako pastelak dasta
ditzakezu Hawai gozotegian.

Ikusi al duzue inoiz
umeren bat bere sudurra
kristalean pegaturik?

San Pedro, 12 • Tel.: 64 20 76
Zuloaga, z/g
Santiago kalea, z/g
Tel.: 64 17 58
HONDARRIBIA

JATETXEA

Santiago Kalea, 67
Tel. 64 32 98
HONDARRIBIA

La Hermandad

JATETXEA

Zuloaga Kalea, z/g.
Telf. 64 27 38
HONDARRIBIA

TXIRRINDAK - MOTOAK

ARRATZ
SALMENTA
ETA KONPONKETA

DONOSTIA.-

• ZABALETA, 54 - Telf. 28 65 72

HONDARRIBIA.-

• J. ALONSO, 5 - Tel. 64 27 77

Jaiotzak:

MARTXOA

31ean: ENEKO Santa Cruz Galdari.
Gurasoak: Jose Antonio eta
M& Concepcion.

APIRILA

7an: LEIRE Aranguren Gracia
Gurasoak: Javier eta
Yolanda

13an: ANA LUISA Rubio Emazabel
Gurasoak: Jose Luis eta
M& Salud.

16an: ARANTZAZU Irigoien Sola
Gurasoak: Matias eta M&
del Puy.

18an: PABLO Collera Tamargo
Gurasoak: Iñigo eta Isabel

19an: XABIER Aginaga Sunsundegi
Gurasoak: Fermin eta M&
Carmen.

20an: IKER Gabilondo Barco
Gurasoak: Alexander eta
M& Rosario.

21ean: XABIER Eizagirre Ruiz
Gurasoak: Valentin eta M&
Angeles.

29an: NAIARA Muñoz Ortiz
Gurasoak: Juan Carlos eta
Inmaculada

29an: JULEN Mendizabal Bengoetxea
Gurasoak: Gerardo eta
Arantxa.

29an: GARBINE Jauregi Martiarena
Gurasoak: Pedro eta Jone.

30ean: LARA Sopeña Goutier
Gurasoak: Jorge eta Monica

MAIATZA

2an: DAVID Asurmendi Gurutzeta
Gurasoak: Ignacio eta
Fatima.

3an: URTZI Erxabe Arozena
Gurasoak: Pedro M& eta
M& Inmaculada.

3an: AINTZANE Berroteran Sampedro
Gurasoak: Jose M& eta
Amaia.

12an: ANDER Pagola Galdari
Gurasoak: Juan Jose eta M&
Milagros.

19an: AITOR Erxalde Ribes
Gurasoak: Juan Carlos eta
Lucia

21an: MAITANE Frances Andrade
Gurasoak: Alejandro eta
Cristina.

28an: TELMO Muñoz Anzizar
Gurasoak: Ander eta M&
Pilar

29an: ANDONI Txutxurreta Oronoz
Gurasoak: Juan Cruz eta M&
Eugenia

30ean: IGO Amezketa Alzaga
Gurasoak: Carlos eta M&
Angeles.

EKAINA

1ean: ALEJANDRO Magadan Lekuona
Gurasoak: Orlando eta
Lourdes

2an: MIKEL Ezeiza Olaskoaga
Gurasoak: Daniel eta Amaia.

Ezkontzak:

MARTXOA

26an: Angel Bailon Iglesias. Irungoa
eta M& Jose Larrañaga Iza,
Hondarribikoa.

APIRILA:

8an: Manuel Amunarriz Agueda,
Hondarribikoa eta Miren
Igone Virto Carrasco,
Irungoa.

22an: Ignacio Gezala Oiarbide,
Hondarribikoa eta Amaia
Varela Frogan, Hondarribikoa.

30ean: Guido Enrique Castillo Sibilla,
Hondarribikoa eta
M& Asuncion Leonet
Mitxelena, Oñartzungoa.

30ean: Alberto Garcia Alberca,
Irungoa eta Natalia
Verde Gomez,
Hondarribikoa.

MAIATZA:

13an: Jose Julian Iza Leiba,
Irungoa eta
Eduene Emazabel Galindo,
Hondarribikoa.

- 14an: Marcel Victorio Arkotxa
Mortalena, Baigorrikoa
eta Guadalupe Sola Eslava,
Hondarribikoa.
- 21an: Jose Javier Arozena Arizmendi,
Hondarribikoa eta GarbiSe
Etxeberria Orbegozo,
Hondarribikoa.
- 27an: Jorge Ezeiza Txapela,
Hondarribikoa eta
M& Isabel Irdoi Izagirre,
Hondarribikoa.
- 28an: Juan Bautista Gainza Petrikorena,
Hondarribikoa eta
M& Carmen Alcantara
Huegun, Hondarribikoa.
- 28an: Alberto Garate Oregi,
Hondarribikoa eta
M& Felisa Akizu
Mugika, Hondarribikoa.
- 28an: Ramon Martiarena
Ugarte, Irungoa
eta M& Juncal
Arozena Arizmendi,
Hondarribikoa.
- 28an: Tomas Rivas Encinas,
Irungoa eta
Silvia Arbelaiz Samzun,
Hondarribikoa.
- 8an: Antonina Sagarzazu Agirre,
82 urtekoa
Axular Kalea.
- 10can: Severina Sagarzazu Martinez
82 urtekoa
San Pedro Kalea.
- 13an: Fermin Virto Olaizola,
97 urtekoa
Zuloaga Kalea.
- 15can: Dolores Icardo Arregi,
93 urtekoa
San Gabriel Egoitza.
- 15can: Clemente Larrauri Iriazabal,
67 urtekoa
San Pedro Kalea.
- 17an: Bernardina Berrotaran
Labandibar 78 urtekoa
Santiago Kalea.
- 18an: Eusebia Amorrrortu Mendia,
79 urtekoa
Lur Gorri.
- 18an: Roberto Agirre Saiz,
38 urtekoa
Arrantzale Auzoa.
- 26an: Margarita Arrieta Uranga,
92 urtekoa
Semisarga Auzoa.
- 29an: Maurizio Duinat Labandibar,
73 urtekoa
Mendelu Auzoa,
Planetas Etxadia.

Heriotzak:

MAIATZA:

- 1ean: Manuel Vilariño Rodriguez
78 urtekoa. Baserritar
Etorbidea, NERETXEA.
- 1ean: Concepcion Recio Fabrique,
68 urtekoa. Zubietra Kalea.
- 2an: Fermina Zulaika Basurko,
90 urtekoa Amute Auzoa,
Telleria Etxea.
- 3an: Carmen Agueda Urtizberea,
90 urtekoa
Haizeder Etxadia.
- 4an: Emiliano Garmendia Lekuona,
89 urtekoa
Kale Nagusia.
- 6an: Joaquin Lekuona Albistur,
70 urtekoa
Montaña Auzoa,
Etxeberri Baserrira.

San Juan goizeko Lamiak (ipuin toponimikoa)

Lamiak, laminak, lamiñak, Euskal herri guzian barrena izan ditugu. Hauen arrastoak Laudiotik hasi eta Zuberoako muga gaindituz Eskualaraino daude, ahozko kontakizunetan eta toponimian. Toponimian *Lamindania*, *Laminosin*, *Laminenzilo*, *Lamienzulo*, *Lamien-leze*, *Laminaputzu*, *Lamiaran*, *Lamiakiz*, *Lamiako*, eta antzeko izenak ditugu nonahi¹. Egungo Euskal herritik kanpo, Errioxan, Ezkarai aldean ere ba omen dago *Lamin-Iturri* bat, eta berau izan daiteke 945. urteko Donemiliagako Kartulariaren jaso zutena: *de illo fonte qui vocatur lamiurri*.²

Eta Hondarrribian? Herriaren armarrarian, bederen, bi itsas-lamia agertzen dira ispilu banarekin, ez ziren, beraz, oso arrotz eta ezezagun gertatuko.

Barandiaranek³ bi toponimo behintzat aipatzen dizkigu Hondarrribian. Bat *Lamiarrieta* da eta izen berbera dagoela Arizkun eta Madozen esaten digu. Bizkaiko Bedian ere *Lamiñarrieta* ematen digu. Hondarrribiko bigarren izena *Laminata* da, lapurtera kutsuko *horrrekin*. Hondartzan zeuden bi arkaizten izena omen zen, eta, Luis Valler-ek esan zionez, beraien gainean biltzen omen ziren inguruko andreak iruteko.

Aste hauetan Jose Javier Furundarena usurbildar prestua auzoz auzo dabilkigu aurreko urteetan, Udalarren eskariz, burutu duen toponimiako bilketa bikainaren emaitzak aurkeztzen. Berari galdetu diogu lamiien toponimorik egokitu ote zaien eta berehala ateratu dizkigu ordinagailuaren pantailan *Lamiarrieta*-z gainera, *Lamiarpen*, *Lamizulo* eta bi *Lamiarri*.

Lamiarrieta, noizbaiteko paperek Jaizkibelen kokatzen dute eta «cantera de las Lamiás» dela diote, tokia gehiago zehaztu gabe. *Lamiarpen*,

Artzuko errotaren gain-gainean dagoen harpea da. *Lamiarri* bat, Justizko bidea eskuinean utzita, aurreraxeago dagoen aparkatzeko zabalgunearen ondoan daukagu. Munandi eta errepidearen artean; harrobia bertan dagoenez, haxe izan liteke Barandiaranek aipatzen digun *Lamiarrieta*. Beste *Lamiarri* bat, handik urrun, Kai Berriaren pareko «mixoraren», emisorearen, azpian dugu. Fermin Virtoren esanetan, arrantzaleek, barra pasatzean lamiak ikusten zituzten hor orratzen. Izan bera, *Lamiarri*, Arizkun eta Beran errepikatzen da Caro Barojak dioenez. *Lamizuloa*, berriz, Gornutz-etik behera, Pataiaiko Ondartxabaletaren eta desagertutako Domintxenearen arteko leizea da. Leizezulo hori itsasoraino iristen omen da. Datu guztiok, esan bezala, Furundarenari zor dizkiogu eta toponimiako mapen fotokopietan markatu dizkigu pazientzia handiz.

* * *

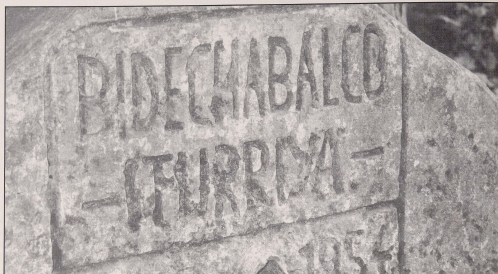
Bidechabako Iturriya (1988. XII)

San Juan eguna gainean dugula eta, bilketa zientifikoari dagozkionak bazter utzirik, irudimenari eman diezaiogun bidea ipuin tipiko eta toponimiko batekin.

Lamiak haitzak, iturriak eta errekek dauden lekuetan bizi zirenez (direnez?) gero, hainbeste erreka izkutu darion Gaizkibel gurean ez ziren, noski, faltako eta beraiei buruzko kontakizunak ere ez. Nils Holmer hizkuntzalari suediarrek 1949-50

urteetan Mendiaborda baserrian, Maria Zamora Olazabal, Tomas eta Julian Ugeteren ahotik bildu zituen hiruzpalau ipuinak ditugu horren lekuko⁴. Horien bariantea izan liteke hemen doana.

Honen arabera lamiak Lujunea eta Gornutz-en lurretan zegoen *Bidetxabalko Iturriya*-n biltzen omen ziren. Toki berean badaude beste bi iturburu esanguratsu ere, irudimenaren pizgarri: *Lapur Erreka* eta *Sorgindegiko Erreka*. Honela dio, bada, oraingo aldaerak:

San Juan goiz batean, andre bat jaitsi omen zen Bidetxabalko Iturrira. Eta bara non sakon itsaltzu hartan altxa eta lizar lerdenen gerizpean laminak ikusi zituen askan bainatzen eta orrazten goizeko lurrunen artean. Lehen eguzki printzak zoko hura argitzerako, ordea, bat-batean desagertu omen ziren lamiak. Andrea orduan kontu bandiz burbildu zen iturrira eta, urpean, askaren bondoan, urrezko orriaze bat ikusi omen zuen. Hartu eta etxera eramane zuen. Arratscan ametsetan abots bat entzun omen zuen:

*Altako Engrazia,
ekatzan orrazia,
bestela, galdukoiañat
hire askazia.*

* * *

Zu orain San Juan egunean inguru hartara lamiak ikusteko asmoz joaten bazara, hau dena gezurra dela usteko duzu. Txantxetan aritu natzaizula, adarra jotzen, halako paraje zoragarririk ez baituzu aurkituko. Poesiaz beteriko sakon liluragarri hura hondakinez bete eta lurrez estalia dago orain, eta Bidetxabalko Iturriya eta altxa isilak desagertuak. Haren ordez, handik metro batzuetara, gorago, bidearen ertzean, iturri karratu itsusi bat dago. «Bidetxabalako [sic] iturria. 1-1-1993» dio oraingo izkribuak. Iturri kaxkar horretan, jakina, ezin dira lamiak bainatu; beren ahatz hankatxoak garbitzeko lekua lukete ozta-ozta. Haren hegaletik zementuzko bidea doa orain eta bertatik mountainbaikariak dabilta gora eta behera plastikozko kaskoa jantzita, baina lamiarik

ez. Non dira orain lamiak? Lurpean ezkutatu ote zituen haiek ere eskabadora errukigabeak? Ez ziren, hala ere, horregatik besterik gabe galduko, izan ere, W. Webster-ek zioen bezala, «the Lamiñak, were described to us... as little people who lived underground»⁵. Non agertzeko? Marlako ixkiraputzu edo Txurtipiko limaputzu agian...

Lamiak bainatzen ikusi nahi badituzu, saia zaitez, beraz eta badaezpada ere, itsasbaxter horietara hurbiltzen San Juan goizean, eguzkiak brumak uxatu baino lehen.

J.A. Letamendia

¹ Bizkaian eta Iparraldean batez ere; Gipuzkoan ez hainbeste, probintziaren hegoaldean izan ezik (Oñati, Ataun, Amezketak...) eta, Nafarroan, mugaren ondoko alde menditsuan. Ekialdeko ugaritasuna Hondarribia, Oiartzun, Arano ardatzetik hasten da Barandiaranen *Area del mito de las lamias* izeneko maparen arabera (*Obras Completas II, Eusko Folklore*, 432. or.)

² P. Luciano Serrano, *Cartulario de San Millán de la Cogolla*, CSM 36, 44. or, Madrid, 1930, Barandiaranek aipatua.

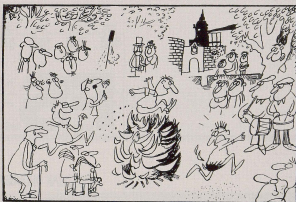
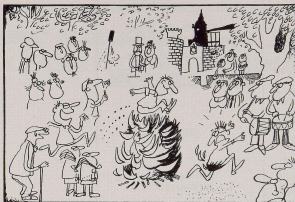
³ J.M. Barandiaran, *Obras Completas II, Eusko Folklore*, 422. Añamendi, EGIPV, lamin.

⁴ *El idioma vasco hablado*, San Sebastián, 1964, 110-111. orr.

⁵ *Basque Legends*, London, 1879, 48. or. Barandiaranen aipuz.

- Hamabi (12) desberdintasun dituzu San Juan suaren bi marrazkiotan Ea aurkitzen dituzun!

A	D	O	R	I	T	U	L	E	G	A	T	Z	O	L	O
N	U	T	U	R	I	R	A	R	O	R	I	A	R	I	N
O	T	X	I	T	X	A	R	R	O	R	O	K	E	T	U
T	R	I	E	A	A	R	I	U	T	I	Z	A	L	A	M
X	R	A	N	T	X	O	A	M	R	O	S	T	O	L	U
U	K	I	L	I	A	M	P	O	R	T	O	U	R	T	I
T	A	P	R	A	K	R	O	L	O	X	P	A	T	N	R
R	E	U	T	X	E	M	U	N	I	B	E	R	D	E	L
R	A	L	Z	O	N	R	A	P	A	T	O	R	U	L	I
O	S	L	A	R	A	R	R	O	S	E	L	A	I	U	T
M	A	O	S	E	F	A	T	L	I	R	L	I	M	R	X
I	L	A	K	O	I	T	U	A	K	R	O	N	O	T	U
O	R	R	I	O	R	I	P	I	X	T	P	T	M	I	S
S	U	L	T	I	K	R	U	O	L	S	I	P	U	N	A
A	L	O	K	I	S	A	X	T	R	U	T	A	K	U	Z
R	O	S	A	T	U	R	T	I	O	S	A	T	P	O	

- Gure arrantzaleek harrapatzen dituzten hamar (10) arrain mota azaltzen dira zopa honetan, ezetz aurkitu!

EROSLE
SUPERMERKATUA

Santiago kalea
HONDARRIBIA

f o t o *Argi*

- Revelado rápido
- Estudio fotográfico
- Venta de equipos y accesorios
- Reportajes
- Errebelatu azkarra
- Estudio fotografikoa
- Tresnerio eta akzesorioen salmenta
- Erreportaiak

San Pedro, 69
Tel. 64 58 99
HONDARRIBIA

FS
oto istema

ARGAZKIAK ORDUBETAN

Itsasargi, 3
tel. 64 57 65
20280 Hondarribia

XARMANTA

BOUTIQUE

Beleztarren Markes Kalea, 3
Tel. 64 56 13
Hondarribia

**Albistur
eta
Arocena**

**HARATEGIA
URDAITEGIA**

Zuloaga Kalea
Tfnco.: 641860 - 641331
HONDARRIBIA

"HONDARRIBIA" ALDIZKARIA

IZEN HAUEI ESKERRAK ZABALTZEN DA HERRIAN:

Portuan: LANKIDE AURREZKIA
OLEARSO LIBURUDENDA
GOIKOETXEA JANARIDENDA
KUTXA
GAUR ALDIZKARIA DENDA
LAPITZ ESTANKOA
ALBISTUR ETA AROZENA HARATEGIA
GAXEN CROISSANTEGIA
IZA LIBURUDENDA
INDICE LIBURUDENDA
OTXOA

Damarrin: LIBURUDENDA

Amuten: ANZA JANARIDENDA

Mendelun: ESTANKOA
ARRATIBEL OKINDEGIA

Sokoan: SOKOAKO LIBURUDENDA

Alde Zaharrean:
ARMA PLAZAKO ESTANKOA

Mila esker denoi!!!

OHARRAK

TXANDAKO BOTIKAK

MAIATZA

23 - FIZ. Donostia Kalea
24 - ALMAJANO. Mendelu Auzoa
25 - LIZARRAGA. Damarrin I
26 - ERAUSKIN. San Pedro 28
27 - MARTINEZ. Almirante Alonso Kalea
28 - IRAOLA. San Pedro 5

ETA HORRELA JARRAIAIN

TXANDAKO OKINDEGIAK

EKAINA

26. GARMENDIA. Santiago Kalea

MAIATZA

3. MARTINEZ. Kale Nagusia
10. ARRATIBEL. Mendelu

ETA HORRELA JARRAIAIN

EUSKARAZKO MEZAK

Egunero arratsaldeko 7etan Portuan

IGANDEETAN

Goizeko 8,30etan Betherranen
Goizeko 9etan Amuten
Goizeko 9,30etan Guadalupen

Ekainaren 20tik 30era bitartean:**ESKULANEN ERAKUSKETA**, Itsas Etxean, EMEKik antolatuta.**Ekainaren 23an:****SAN JUAN BEZPERA**, Zumardian, gaueko 9etan.
Bertan, Klink Dantza Taldearen eskutik **Euskal Dantzak** izango dira, **Trikitixa**, eta azkenik, ohizko **Sumeta**.**Ekainaren 25ean:****ONCE** Itsuen Elkartearen Jaia.
Elkarte honek urtero Euskal Herrian ospatzen duen Festa Nagusia, Hondarribian izango da aurtén.**Uztailaren 2an:****MAGIA JAIALDIA**, Gipuzkoa Plazan, arratsaldeko 8etan.**Uztailaren 3an:****MAGIA JAIALDIA**, Gipuzkoa Plazan, arratsaldeko 5.30etan.**Uztailaren 17an:****MUSIKA BANDAK** eskainiriko Alardea.**Uztailaren 23an:****MUSIKA BANDAREN KONTZERTUA**, Santiago Kalean.
Bandaren Kontzertu guztiak bezala, gaueko 11etan.**Uztailaren 24ean:****EUSKAL ANTZERKIA**, Santiago Kalean, AMUITZAKE antolatuta.
Taldea zein izango den erabakitzeaz dago.**Uztailaren 23 eta 24ean:****MOTO KONZENTRAZIOA.**Mota zein tamaina guztitako motoei zuzenduta dago. Batetik, Guadalupen ospatuko diren ekitaldiak dauzkagu, eta Aireportuan garatuko diren konzentrazio **Dragsters** edota "Bolidoen" ikuskizuna bestetik. Ordaindu beharreko honek eskaintzen dituen ikuskizunen artean, ondokoak dira aipagarrienak:**Guadalupeko zelaian:**Txalaparta, bizikleta show delakoa, joku eta sari ugari, tatuajeak, stripteasea, sokamuturra, puenting, suziriak, zezen mekanikoa, kanpin eta parkina, besteak beste.
Era berean, Mick Taylor (Rolling Stones), Snowey Withe (Thin Lizzy), Barkhaus (Band Fura Dels Baus), Kaifas eta Kojon Prieto taldeek kontzertu ikusgarriak eskainiko dituzte.
Azkenik, 24 orduz irekita egongo da taberna-jatetxe bat.**Uztailaren 30ean:****MUSIKA BANDAREN KONTZERTUA**, Zumardian.**Uztailaren 31n:****"EKIN BARATZARI"** Mendiko Feria, Amuten, goizeko 11etan.
Amute-Kostako Hauzokideen Elkartek antolatuta.

Abuztuaren 6ean:

MUSIKA BANDAREN KONTZERTUA, Gipuzkoa Plazan.

Abuztuaren 9tik 15era bitartean:

LIBURU eta DISKA AZOKA, San Pedro Kalean.
Azken urtetan euskal liburu eta diskak besterik ez baziren saltzen, aurtengo azokak gaztelanierazko literatura zein musika ere aurkeztuko du, gehiengoak bertako produkzioa izaten jarraituko badu ere. Itxaropena eta Gran Sol tabèrnen artek aparkalek uan jarriko dira txosna moduko kaxotak.

Abuztuaren 10etik 25era bitartean:

ESKULANEN ERAKUSKETA, EMEKlren egoitzan.

Abuztuaren 13an:

"TXARDINA EGUNA", Santiago Kalean.
Antolatzailea, Hondarribiko Kirol Taldea.

Abuztuaren 13an:

Kubako EXAUDI Abesbatzaren KONTZERTUA, Gipuzkoa Plazan.
Kontzertua, gaueko 10.30etan hasiko da.

Abuztuaren 14ean:

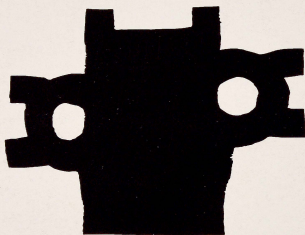
MUSIKA BANDAREN KONTZERTUA, Gipuzkoa Plazan.

Abuztuaren 21ean:

EMEKI-HONDARRIBIA, Kalean Egindako I Margo Lehiaketa.
Lehiaketan parte hartu nahi dutenentzat, hemen doazkie oinarriak:
1. 16 urtetik gora, nahi duenak parte har dezake.
2. Lanak, EMEKlren egoitzan, hau da San Pedro Kaleko 37. zenbakian aurkeztuko dira, ziurtagiriak egiteko.
3. Neurri txikiena, markorik gabe, 55x46koa izango da.
4. Goizeko 8.30etatik 10ak bitartean.
5. Oieoa, akuarela eta mixtoak erabil daitezke.
6. KALEA edo PORTUA izango da partehartzaileak aukeraturiko gaia.
7. Helburua, hiriko toki berezienak, paisaiak eta monumentuak nabarmentzea da.
8. Amaitutako lanak EMEKlIn aurkeztuko dira, eguerdiko 2.30etan, zinatuta.
9. Ondoren, egun osoan zehar San Pedro Kalean erakutsiko dira.
10. Saritutako lanak, EMEKlrentzat izango dira.
11. Epaimahaia, margolaritzan aditutakozenbaitek eta erakunde antolatzailearen ordezkari batek osatuko dute.
12. Honek erabakitakoa ezingo da ukatu; epaimahaiak sariren bat eman gabe uztea erabakitzen badu ere, onartu beharko da.
13. Arratsaldeko 3.00etan banatuko dira sariak, EMEKlIn.
14. Sariak gabeko lanak egun berean jaso ahal izango dira, Erakusketa ondoren.

Argitarapen honen edizioko laguntzaile:

En la edición de esta publicación colabora:

kutxa fundazioa
fundación kutxa